

Дідух Крістіна Вікторівна
здобувачка бакалаврського рівня вищої освіти за спеціальністю
016 «Спеціальна
освіта»

Науковий керівник:
Котлова Л.О., кандидат психологічних наук, доцент
Житомирський державний університет імені Івана Франка
м. Житомир, Україна

Використання монтезорівських сенсорних вправ для розвитку і корекції мовлення у дітей дошкільного віку

Наука йде вперед та з кожним днем вдосконалюється й змінюється, впроваджуються нові методи, прийоми навчання та виховання дітей. У сучасних садочках як в Україні, так і за кордоном використовуються і традиційні, і інноваційні методи навчання. Звичайно, надалі активно просуватимуться та реалізовуватимуться інноваційні методи, але варто не забувати й про традиційні методи навчання, що є не менш дієвими, а в деяких випадках без них просто не обійтися. На нашу думку, варто поєднувати та удосконалювати зазначені методи.

У процесі навчання вихователь, логопед повинен брати до уваги все: групу, кількість дітей, обладнання, базові знання дітей та їхні вміння, мотивацію кожної дитини.

Італійський педагог і лікар Марія Монтесорі створила свою систему навчання дітей на початку ХХ століття. З часом її методи знайшли прихильників у всьому світі, в різних країнах педагоги почали створювати Монтесорі-садки, а батьки - проектувати вдома ігрові зони за порадами педагога. Нині в окремих дошкільних закладах України та інших країн, принципи Монтезорівської педагогіки інтегруються з виховними традиціями та освітніми програмами.

Її ключовим принципом навчання М. Монтесорі є фраза: «Допоможи мені це зробити самому» [1]. Вона вважала, що кожна дитина від народження прагне до знань. Тож батькам і педагогам потрібно лише створити для неї розвивальне середовище, навчити її користуватися предметами і дозволити самій вибирати, з чим, як і скільки грати.

Значну увагу в своїй системі навчання М. Монтесорі приділяла сенсорному (чуттєвому) розвитку дошкільника. Адже він стає фундаментом для розумового розвитку: пам'яті, мислення, уяви дитини. Найкращий час для набуття сенсорного досвіду (сензитивний період) від народження до 5,5 років. Тобто це той час, коли дитина найповніше може пізнавати світ через звуки, запахи, кольори, форми і тактильні відчуття. Як виявилось, багато ігор і практик, які використовують у Монтесорі-садках,

можна використовувати і вдома.

Сенсорне виховання значною мірою визначає загальний психічний розвиток дитини. Тому багато сучасних освітніх методів і технологій ґрунтуються на стимуляції різних аналізаторів. Розвиток сенсорики є базовим і в Монтессорі-педагогіці. Методика, що базується на роботі зі спеціальним сенсорним матеріалом, сьогодні залишається надзвичайно актуальною та ефективною.

Велике значення сенсорного виховання вчена пояснює тим, що саме з відчуттів починається відображення дитиною дійсності, тобто відчуття є початковим джерелом усіх знань людини про світ і про себе.

Сенсорне виховання (від лат. «sēnsus» - почуття, відчуття) розвиває весь спектр відчуттів дитини [2].

Працюючи із сенсорними матеріалами, дитина набуває власний сенсорний досвід. Навемо декілька вправ, які позитивно впливають на розвиток і корекцію мовлення

«Галерея текстур»

Для розвитку тактильних відчуттів чудово підійдуть сенсорні картки, в основі яких може бути навіть звичайний картон. На нього потрібно наклеїти щось м'яке, жорстке, колюче, гладеньке, рельєфне, металеве і дерев'яне.

- Це можуть бути тканини різної фактури, обидві частини стрічки-липучки, канцелярські скріпки, мереживо, плівка з пухирцями, шматочки губки для миття посуду, шнурки, палички від морозива.

Для початку дитина може просто торкатися різних текстур, знайомлячись з ними. З часом можна ускладнювати завдання і пропонувати дитині відгадувати текстури з заплющеними (зав'язаними) оченятами.

- Крім того, пропонуйте малюкові торкатися різних предметів, які його оточують, звертаючи увагу на те, які вони на дотик (гладенькі, шорсткі, пухнасті, жорсткі, колючі, м'які, холодні, тверді, теплі). Торкайтеся одягу, меблів та іграшок, кори дерев і листочків, голок ялинки, сосни. Можна ховати долоньки в борошні або крупі, ромувати катушку ниток і клубок вовни.

«Послухай, як звучить!»

Використовуйте всі можливості, щоб звернути увагу малюка на те чи інше звучання предмета — як шарудить листя, барабанить дощ по склу, їде ліфт, гавкає собака, працює дріль тощо.

- Можна запропонувати дитині пограти з сухою квасолею, під час зачерпування і пересипання якої в керамічному або скляному посуді утворюється приємний звук. Вибирайте велику квасолю: дитина не зможе засунути її в ніс або вухо.

«Чарівний мішечок»

Це одна з улюблених дитячих ігор. Для неї можна пошити чи придбати кольоровий мішечок з тканини або зробити отвір у коробці, в який дитина

зможе засунути руку.

Також потрібно підготувати набір невеликих предметів, добре знайомих дитині (машинка, м'ячик, іграшковий посуд, цеглинки конструктора, частини пірамідки тощо). Попросіть її заплющити очі і покладіть будь-який предмет в мішечок або коробку. Нехай вона на дотик спробує вгадати, що це. Потім поміняйтеся з нею ролями.

- Для старших дітей гру можна ускладнити, використовуючи, наприклад, шишки, мушлі або геометричні фігури [4].

Таким чином використання методики Марії Монтесорі та сенсорних вправ у процесі роботи з дітьми з ООП передбачає наступні результати роботи: розвиток органів чуття, даних природою; розвиток абстрактного мислення; збагачення активного словника; розвиток творчих здібностей як у процесі пошуку різних варіантів роботи з одним матеріалом, так і в комбінуванні різних.

Література:

1. Борисова З. Спадщину Марії Монтесорі сучасним дошкільним закладам. *Дошкільне виховання*. 1996. № 10. С. 14-16.

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології. Навчальний посібник. К. : Академвидав, 2004. 352 с.

3. Земченкова М. Марія Монтесорі: педагог, психолог. гуманіст. *Психолог*. 2004. №17. 2004. С. 31-32.

4. Монтесорі – педагогіка – відповіді на виклики часу. *Дошкільне виховання*. 2014. №8. С.1-38.